

Загонетку Авганистана покушало је да реши неколико империја, од Џингис кана до Енглеза и Совјета, а Американци после девет година покушавају да нађу начин да се отуда искобељају, а чини се да се заглибљују. Као онда у делти Меконга

Да једноставно изађу из Авганистана као што су Совјети учинили 1989, за већину Американаца није паметна идеја, мада се о изласку из авганистанске авантуре нашироко расправља. "Овде нема јасне излазне стратегије", ламентира Џералд Коноли, демократа из Вирџиније и члан конгресног комитета за спољне послове.

Гордон Голдштајн, саветник за националну безбедност америчког председника Џона Ф. Кенедија и Линдона Џонсона, описује Авганистан као мисију која је већ виђена у Вијетнаму 60-их прошлог века. Он доказује да политика прогона побуњеника и заштите цивилне популације, коју је прошлог лета дефинисао овог пролећа отпуштени генерал Стенли Мекристал, пропада, будући реминисценције на некадашње неславне грандиозне америчке планове из делте Меконга.

О томе зашто је та политика неодржива, америчка штампа објављује овог лета много података.

СВЕ ВИШЕ ЖРТАВА: Јун 2010, када су убијена 102 страна војника, био је најсмртоноснији месец за окупационе снаге од када су талибани најурени с власти 2001. Те године интервенционистичке снаге су имале 100 мртвих, а у 2009. години – 521. Јул је други по смртности месец са 88 погинулих окупационих војника.

Убиство осам страних медицинских радника у Бадакшану на авганистанском удаљеном североистоку пре десетак дана показује да страни цивили нису поштеђени, а и да се талибани не устручавају да преузму одговорност за њихову смрт. Шест Американаца, једна Британка, једна Немица и два Авганистанца убијени су револверским мецима док су се враћали у Кабул после лечења цивила у Бадакшану и Нуристану. Од јануара до јуна 2009. било је 75 напада на цивиле који раде за НВО и хуманитарне групе.

Већина Американаца сада мисли да се тај рат не може добити, а јавно мњење постаје озлојеђено, али не и онако згрожено као у време Вијетнамског рата. То је сасвим другачија атмосфера од оне коју је ваш хроничар тамо видео после 11. септембра 2001. године, када је у јавном мњењу понављано питање: "Зашто нас не воле?", с подразумевајућим: "И кога због тога треба да бијемо?" Тада се лицитирало о томе које су државе неваљале, па се тада чуло и понеко питање типа "зашто само Авганистан и Ирак, зашто не и Сирија, а и шта је са Сауди Арабијом, тамо одсецају руке..."

Талибани су се неколико година после 2001. били примирили, али су се сада поново појавили као озбиљан непријатељ. Одолели су најбољој војној технологији класичним герилским стилем, уз локалну подршку, некад добровољну, некад изнуђену, финансирани од милијарди долара обимне трговине дрогом.

СВЕ МАЊЕ САВЕЗНИКА: Већина америчких савезника није заинтересована да буде део било којих америчких дугорочних планова у том делу света. Холандија је повукла своје војнике, Канада и Пољска су обзнаниле намеру да учине исто. Највећи неамерички контингент чини око 10.000 британских војника, а британски премијер Дејвид Камерон наговештава да би и он већину њих повукао у не тако далекој будућности.

Председник Пакистана Али Зардари у интервјуу "Монду" каже да међународна заједница, којој припада и Пакистан, губи рат с талибанима", а пораз је у томе што смо "ми изгубили битку за срца и умове Авганистанаца".

ЛЕГЕНДАРНА ЛИЧНОСТ: Шта је формула "прогласи победу и бежи"? Одвајање становништва од талибана, изградња институција у Авганистану – све то изгледа далеко. Хватање Бин Ладена? Главномандујући америчке војске у Авганистану генерал Дејвид Питреус је за телевизију НБЦ изјавио да Бин Ладен, који се, по њему, вероватно крије у забаченим планинама у Пакистану, има статус "легендарне личности", па његово хапшење остаје важан задатак "за све који се боре против тероризма у свету".

Бивши амерички командант у Авганистану Стенли Мекристал је прошле године ограничио употребу авијације и увео нова правила за претрес кућа којима би требало, у потрази за побуњеницима, да буде заштићенија цивилна популација. Та директива је даље пооштрена после доласка генерала Дејвида Питреуса, који такође опомиње 150.000 потчињених Американаца и западњака да је у Авганистану "одлучујући терен –

хумани терен".

Када је сајт Викиликс пре неколико недеља објавио хрпу од стотинак хиљада ратних авганистанских докумената, у Америци је почела да се шири јавна сумња у лојалност Пакистана, за који се у једном листу каже да остаје преокупиран историјским непријатељством према Индији, понекад науштрб напора у борби против фундаменталистичких терориста. Голдштајн саветује да се на проблем погледа кроз наочари пакистанских званичника, који су много рационалнији него што се у Америци мисли: они су водили акцију против терориста у долини Сват и у јужном Вазиристану и сада кажу да су имали много више жртава цивилних и војних него што су имале све НАТО трупе заједно.

ОСТАНАК ИЛИ ОДЛАЗАК: У интервјуу за "Њујорк тајмс", генерал Питреус, који је команду у Авганистану преузео после смене генерала Мекристала, критичара администрације и председника Обама, противи се наглом повлачењу америчких војника у јулу 2011, мада је председник Обама обећао смањење контингента у Авганистану. Он изјављује да је америчка војска тек пре две недеље добила ресурсе које је захтевала.

Једна новинска рачуница каже да ће авганистанска кампања само у овој години коштати Америку колико и њен рат за независност, америчко-мексички рат 1812., грађански рат и шпанско-амерички рат заједно. По подацима једне истражне службе Конгреса САД, рат у Авганистану је најскупљи у историји те земље не рачунајући Други светски рат који је Америку коштао 4,10 трилиона долара. Рат у Ираку и Авганистану коштао је Америку 1,15 трилиона, Вијетнам 738 милијарди, Кореја – 341 милијарду, Први светски рат – 334 милијарде, рат у Персијском заливу – 102 милијарде.

Годишња "цена" једног америчког војника у Авганистану износи 1,1 милион долара. У време Другог светског рата коштао је 67.000, а у Вијетнаму – 132.000 долара.

Рат за независност коштао је Американце 2,4 милијарде (по садашњим ценама), а толико кошта девет дана војних дејстава Пентагона у Авганистану.

Средствима потребним за одржавање 246 америчких војника може се финансирати цео систем високог образовања у Авганистану. Али то је друга прича о империјалним силама

Пише: Милан Милошевић
субота, 21 август 2010 16:49

и сиромашном свету.

Зашто је за нас важан исход америчке авганистанске контроверзе? Па зато што империја толико заглабљена у тој авантури, с таквим губитком моралног угледа, а тако моралистички претенциозна може да буде веома непријатна на другим теренима. Американци верују, јер то њихови политичари понављају, да су овде на Балкану пожњели неколико успеха и нико их не може убедити у супротно.